

ORTOPEDKLINIKEN

Sektionen för övre extremitetskirurgi

Sektionen för övre extremitetskirurgi handlägger alla skador och sjukdomar från handen upp till axelleden. Vid akuta skador sker ett samarbete med akutsektionen. Förutom patienter från hela Stockholmsområdet får vi specialistvårdsremisser från övriga landet och utlandet på patienter med komplicerade tillstånd inom framför allt axelleden. Detta beroende på att sektionen har mycket hög kompetens inom området. Alla typer av kirurgi bedrivs inom sektionen.

Medicinsk verksamhet

Poliklinisk verksamhet:

Alla remisser avseende patienter med besvär från axel- armbågsregionen bedöms inom två dygn av en specialist inom området för optimal prioritering och planering inför besöket. Vid behov planeras för radiologisk utredning innan besöket och om patienten kommer från andra delar av landet får patienten genomgå röntgen samma dag som besöket. Genom denna organisation kan man vid nybesök göra en komplett bedömning och planera vidare vård. Därefter kan kommunikation och diskussion ske via brev, telefon eller epost. Det gör att antalet återbesök minskar och vi får mer tid för nybesök.

Vid 2009 års början hade vi långa väntetider till mottagningen för vissa nybesök. Genom extra satsningar har dessa köer till stor del eliminerats.

Operation:

Om patienten sätts upp på väntelistan för operation är målsättningen att patienten ska ha samma läkare genom hela vårdprocessen. Vid enklare rutiningrepp sker uppföljning via telefon eller brevkontakt, medan patienter som genomgår större ingrepp alltid får ett återbesök till operatören. De patienter som kan, opereras inom dagkirurgi, medan övriga omhändertas inom slutenvård. Vi har Sveriges största enhet för proteskirurgi i axelleden och antalet operationer ökar för varje år.

Under 2009 utfördes 187 protesingrepp i axelleden (olika typer) samt sex armbågsproteser. Detta kan jämföras med 2008 då 145 axelprotesingrepp gjordes. Många komplicerade fall remitteras till oss. Vi har tillgång till specialproteser att använda vid t ex svåra benbrott i axelleden och broskförslitning hos yngre. Vi är dessutom världsledande på operation med så kallad omvänd axelprotes. Röntgenbilder och patientfall skickas till sektionen för bedömning och råd om fortsatt handläggning. Vi har under året inte haft någon primär protesinfektion.

Samarbetspartners

Vi har under många år haft ett mycket bra samarbete med röntgenkliniken. Metoderna och analyserna har förbättrats och patienterna får snabbt tid och vid behov görs röntgen samma dag som besöket.

Under året har vi också fortsatt utbildningen av primärvårdens läkare genom en serie föreläsningar om axelledens skador och sjukdomar på olika vårdcentraler. Detta leder till bättre underlag för bedömning i remisserna och att vi får ett nätverk av remitterter som naturliga samarbetspartners.

Kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Vi har fortfarande för långa väntetider för patienter med komplicerade axeltillstånd. Under 2008 startades ett arbete med att initiera ett utbildningsprogram för några av våra läkare. Under 2009 utfördes proteskirurgi av flera läkare, vilket under 2010 kommer att minska väntetider och möjliggöra ett ökat antal protesoperationer. Detta utbildningsprogram fortsätter nu för mer komplexa fall. Målet är att minska väntetiderna med bibehållen kvalitet.

Forskning och utveckling

Vi deltar i nationella axelprotesregistret och nationella armbågsprotesregistret. Här registreras vilka protesingrepp som gjorts och eventuella reoperationer. Några bra data kring kliniska resultat per klinik finns ej. Däremot kan man se att det är bättre att göra så kallade totalproteser i axelleden vid artros, dvs byte av både ledskål och ledkula. Detta är rutin på kliniken sedan 10 år. Komplexa frakturer som opereras akut med axelprotes bör opereras inom 2 veckor från skadan. Vi har ett system där dessa patienter opereras av axelspecialist inom 5-7 dagar.

Ett flertal studier pågår kring axelledens skador och sjukdomar. En långtidsstudie av patienter som fått en omvänd axelprotes startade under 2008 och har avslutats under 2009. Dessutom har vi utvärderat de patienter som opererats med urljedvridning av leden mellan nyckelbenet och skulderbladet, samt de patienter som opererats med en mörghäls på grund av komplicerat benbrott på nyckelbenet. Dessa resultat har nu skickats in för publicering. Nya metoder utvärderas kontinuerligt.

En enkät som besvarades av 640 axelopererade patienter visade att på en hundrigradig skala (0-100, där 100 var maximal nöjdhet med smärtlindring) så var snittet 83. Vi fann dock ganska stor spridning (standardavvikelse 39) och har därför under 2009 startat flera projekt för att förbättra smärtlindringen.

En studie har påbörjats där en ny beredning av lokalbedövning prövas efter titthålskirurgi. Det är ett försök att skapa bättre smärtlindring efter operationerna utan att patienten behöver ta starka smärtstillande tabletter. Dessutom har vi tagit kontakt med Anestesikliniken för att börja ge en så kallad blockad under operation med ny teknik (ultraljud). Det ger en god smärtlindring under flera timmar efter operationen och med ultraljudsteknik blir denna teknik säkrare. Tekniken kommer användas rutinmässigt från och med 2010.

Under året stod vi som värd för en internationell kongress kring behandling av svåra förslitningsskador i axelleden. Deltagare från hela världen deltog i denna kongress med föreläsningar och "live" operationer. Vi har haft ett stort antal besök från utlandet av intresserade läkare som vill lära sig mer om axelkirurgi.

Under 2009 har Socialstyrelsen startat ett projekt där nationella riktlinjer ska arbetas fram för behandling av proximala humerusfrakturer, nyckelbensfrakturer och skador i acromioklavikularleden. Sektionens ansvarige axelkirurg medverkar i denna grupp som består av tre ortopedkirurger.

Kontaktpersoner

Anders Ekelund, överläkare, kunskapsledare
Epost: anders.ekelund@capio.se

Caphio S:t Görans Sjukhus

Caphio S:t Görans Sjukhus, Ortopedkliniken
Sankt Göransplan 1, 112 81 Stockholm
tel 08-58 70 10 00, www.capiostgoran.se